

فارسی (۲)		پایه یازدهم - کلیه رشته ها	مدت آزمون: ۶۰ دقیقه	۴	۱
فصل ۴ (درس های ۸ و ۹)					۲
ردیف	نمره	نمره	نمره	نمره	نمره
۱	۰/۲۵	معنی واژه مشخص شده را بنویسید. «او در نوع خود متمکن به شمار می رفت.»	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵
۲	۰/۲۵	واژه ذکر شده برای کدام توضیح درست و مناسب است؟ (۱) اولین شیری که یک ماده به نوزادش می دهد و سرشار از مواد مقوی است. (= آماس) (۲) آن که مراحل سیر و سلوک را پشت سر گذاشته و سالکان را راهنمایی می کند. (= مرشد)	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵
۳	۰/۵	املاي درست کلمه را از داخل کمانک برگزینید. الف) عزیزترین رفقای من که حسن سیرت را با (سباح - صباح) توأم داشت، لبخندی زد. ب) چون یاران مولانا به آزار شمس (برخواستند - برخواستند)، شمس ناگزیر دل از قونیه برکند.	۰/۵	۰/۲۵	۰/۲۵
۴	۰/۲۵	در کدام گروه از کلمات زیر «نادرستی املايی» به چشم می خورد؟ (۱) مناسک حج - عازم و رهسپار - تحفه و ارمغان - سالخورده و خردسال (۲) تهنیت و تبریک - عندلیب و هزار - صنم و بت - فروگذاری و کوتاهی کردن (۳) مرض استسقا - عیب و نقص و شاعبه - لطیفه پرداز و بذله گو - میثاق مؤکد	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵
۵	۰/۲۵	در همه عبارات به جز عبارت «غلط املايی» وجود دارد. (۱) جمع شدن آن ها با هم ناممکن است، چون هر یک وجود دیگری را نغز می کند. (۲) اهل قونیه، از خورد و بزرگ، در تشییع پیکر مولانا حاضر شدند. (۳) به نقد شعری در مدح گیوه من بگویند تا بدانم قوت طبع شما تا چه پایه است. (۴) پس از درگذشت بهاء الدین، جلال الدین محمد به اسرار مریدان و شاگردان پدر، مجالس درس و وعظ را بر عهده گرفت.	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵
۶	۰/۲۵	در متن زیر: «یاران مولانا هم که پژمردگی و دلتنگی او را در غیبت شمس دیده بودند، از کردار خود پشیمان شدند و روی به مولانا آوردند. مولانا عذرشان را پذیرفت و فرزند خود، سلطان ولد را با غزل زیر، به طلب شمس روانه دمشق کرد.» الف) نقش تبعی «بدل» را بیابید و بنویسید. ب) کدام واژه نقش «معطوف» دارد؟ ج) جمله وابسته، چند ترکیب اضافی دارد؟ د) نقش ضمیر پیوسته «شان» را بنویسید.	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵
۷	۰/۷۵	با توجه به عبارت زیر، درستی یا نادرستی گزاره های زیر را تعیین کنید. «این شیخ همیشه شب، پیرترین و جوان ترین شاعر زبان فارسی، معلم اول که هم هیبت یک آموزگار را دارد و هم مهر یک پرستار، چشم عقاب و لطافت کبوتر ...» الف) «یک» نقش تبعی «بدل» یافت می شود. ب) فعل به قرینه لفظی حذف شده است. ج) نقش واژه های مشخص شده با واژه مشخص شده در عبارت «به او مقاومت و استحکام اراده می بخشید.» یکسان است.	۰/۷۵	۰/۲۵	۰/۲۵
۸	۰/۲۵	عبارت «در نظرش اگر یک روی زندگی زشت می شد، روی دیگری بود که بشود به آن پناه برد.» چند ترکیب وصفی دارد؟	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵
۹	۰/۲۵	کدام آرایه در بیت زیر به کار نرفته است؟ (استعاره - تضاد - حس آمیزی) «به ترانه های شیرین، به بهانه های زرین بکشید سوی خانه، مه خوب خوش لقا را»	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵
۱۰	۰/۲۵	با توجه به بیت «کنار نام تو لنگر گرفت کشتی عشق / بیا که یاد تو آرامشی است طوفانی»: الف) «کشتی عشق» اضافه تشبیهی است یا استعاری؟ ب) قسمت مشخص شده کدام آرایه ادبی را خلق کرده است؟	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۲۵

۴	فارسی (۲)	پایه یازدهم - کلیه رشته‌ها		۱۱
		مدت آزمون: ۶۰ دقیقه	فصل ۴ (درس‌های ۸ و ۹)	
۰/۷۵	جاهای خالی را پر کنید.		الف) در عبارت «برخلاف مادرم که خشک و کم‌سخن بود و از دایره مسائل روزمره و «مذهبیات» خارج نمی‌شد، وی از مباحث مختلف حرف می‌زد.» واژه رکن «مشبّه‌به» است.	
۰/۲۵	ب) در بیت «دردی است غیر مردن، کان را دوا نباشد/ پس من چگونه گویم، کاین درد را دوا کن»، تکرار محسوس و برجسته صامت «د» آرایه پدید آورده است.		ج) بخش مشخص شده در سروده زیر، بیانگر کاربرد آرایه است.	
۰/۲۵	«بیداری زمان را با من بخوان به فریاد/ و مرد خواب و حُفتی،/ رو سر بنه به بالین تنها مرا رها کن»			
۰/۲۵	واژه «سعدی» در کدام عبارت، «مجاز» است؟		۱) به رختخوابی که پشت سرمان جمع شده بود و حکم پستی داشت، تکیه می‌دادیم و سعدی می‌خواندیم.	
۰/۲۵	۲) خاله‌ام نیز خوش‌وقت بود که من نسبت به کلام سعدی علاقه نشان می‌دادم.			
۰/۲۵	مفهوم کنایی قسمت مشخص شده در عبارت زیر را بنویسید.		«او گاهی در قم نزد برادرش زندگی می‌کرد، گاهی در کبوده. نمی‌دانست در کجا ریشه بدواند.»	
۰/۲۵	شیخ عطار کدام کتاب خود را به جلال‌الدین خردسال هدیه داد؟			
۰/۲۵	پدیدآورنده کدام اثر درست معرفی شده است؟		«منطق‌الطیر» (سنایی)، «زندگانی جلال‌الدین محمد، مشهور به مولوی» (محمد رضا شفیعی کدکنی)، «اسرارالتوحید» (محمد بن منور)، «روزها» (بدیع‌الزمان فروزانفر)	
۰/۲۵	قلمرو فکری (۴) نمره			
۰/۲۵	دو بیت زیر در چه مضمونی مشترک هستند؟		الف) چنین قفس نه سزای چو من خوش‌الحانی است ب) ما به فلک بوده‌ایم، یار ملک بوده‌ایم	
۰/۲۵	روم به گلشن رضوان که مرغ آن چمنم باز همان‌جا رویم جمله که آن شهر ماست			
۰/۲۵	کدام یک از ابیات زیر، بیانگر دیدگاه «معادباوری» است؟		۱) «دردی است غیر مردن کان را دوا نباشد» ۲) «کدام دانه فرو رفت در زمین که نرُست؟»	
۰/۲۵	پس من چگونه گویم کاین درد را دوا کن چرا به دانه انسانیت این گمان باشد؟			
۰/۷۵	هر یک از مفاهیم «ذوق و شیفتگی، سهل‌منتع بودن، تقدیرگرایی» از کدام عبارت برداشت می‌شود؟ بنویسید.			
۰/۷۵	الف) در زبان فارسی احادی نتوانسته است مانند او حرف بزند و در عین حال، نظیر حرف‌زدن او را هر روز در کوچه و بازار می‌شنویم.			
۰/۷۵	ب) وقتی از خانه خاله‌ام به خانه خودمان بازمی‌گشتم، قوز می‌کردم و از فرط هیجان «لگه» می‌دویدم.			
۰/۷۵	ج) زندگی آینده ما دستخوش تصادف و اتفاق است. دور روزگار، بر سر ما چرخ‌ها خواهد زد و تغییرات بی‌شمار خواهد نمود.			
۰/۵	درستی یا نادرستی هر یک عبارت‌های زیر را بنویسید.			
۰/۵	الف) پیام کلی عبارت «طعن و ناسزای دشمنان را هرگز جواب تلخ نمی‌داد و به نرمی و حسن خلق، آنان را به راه راست می‌آورد.» با مفهوم عبارت قرآنی «اذهبا إلی فرعون انه طغی فقولاً قولاً لئنا یکسان است.			
۰/۵	ب) عبارت «سراچه ذهنم آماس می‌کرد.»، کنایه از «سردرد بسیار شدیدی می‌گرفتم» است.			
۰/۲۵	در عبارت «هر دو چنان بودیم که در پالیز سعدی می‌چریدیم؛ از بوته‌ای به بوته‌ای و از شاخی به شاخی.»، مقصود نویسنده از «شاخ و بوته» چیست؟			
۰/۲۵	قسمت‌های مشخص شده در ابیات و عبارات زیر را به نثر روان معنی کنید.			
۰/۵	الف) هر نفس آواز عشق می‌رسد از چپ و راست		ما به فلک می‌رویم عزم تماشا که راست؟	
۰/۵	ب) برای من مگری و مگو دریغ! دریغ!		به دام دیو درافتی، دریغ آن باشد	
۰/۲۵	ج) آقای شاعر، لطفاً در همین مجلس، بالبداهه از امیر معزی تقلید کرده، شعری در مدح گیوه من بگویید.			
۰/۲۵	د) به حرص ار شربتی خوردم مگیر از من که بد کردم			
۰/۲۵	ه) در همین کورمال کورمال ادبی آغاز به راه رفتن کردم.			
۰/۲۵	و) جلال‌الدین با همه استادی خویش، در این ایام خدمت شمس زانو زد.			
۱۰	جمع نمرات	موفق باشید		

آزمون شماره ۴ (درس‌های ۸ و ۹)

- ۱ توانگر، ثروتمند (۰/۲۵)؛ دقت داشته باشید که واژه تمکن به معنی «توانگری و ثروت» است و نباید این واژه را با صفت «متمکن» اشتباه بگیرید.
- ۲ گزینه ۲ (۰/۲۵)؛ توضیح ذکرشده در گزینه (۱)، مربوط به واژه آغاز است. آماس یعنی ورم و تورم؛ آماس کردن: گنجایش پیدا کردن، متورم شدن
- ۳ الف (الف صباحت (۰/۲۵)

صباحَت به معنی «زیبایی، جمال» است و صباحَت یعنی «شناکردن».

○ صباحَت در کتاب درسی شما کاربردی ندارد.

ب) برخاستند (۰/۲۵)

- توجه: خاستن به معنی «بلندشدن و برپاشدن، اقدام کردن» است. خواستن یعنی «طلب، تقاضا کردن». پیشوند فعلی «بر» با فعل خاست به کار می‌رود و پیشوند «در» با فعل خواست.
- ۴ گزینه ۳ (۰/۲۵)؛ «شاعبه» با املائی غلطی آمده که شکل صحیح آن، شائبه (به شک‌اندازنده درباره وجود چیزی، مجاز عیب و بدی یا نقص در چیزی) است.
- ۵ گزینه ۳ (۰/۲۵)

بررسی غلط‌های املائی:

- گزینه ۱ (۱): نغز ← نقض؛ نغز به معنی «جالب، نیکو، خوش و بدیع» است که ارتباطی به این متن ندارد و نقض یعنی «شکستن، باطل کردن» مناسب این عبارت است.
- گزینه ۲ (۲): خورد ← خُرد؛ نباید کاربرد فعل «خورد» را با واژه «خُرد» (= کوچک و ناچیز، مقابل کلان) اشتباه بگیریم.
- گزینه ۴ (۴): اسرار ← اصرار؛ اصرار (جمع سِرّ، رازها)، تناسبی با این متن ندارد و اِصرار (= پافشاری) مناسب و صحیح است.

۶ الف) «سلطان ولد» (۰/۲۵)؛ بدل از «فرزند خود»

ب) دلتنگی (۰/۲۵)

ج) «سه» ترکیب اضافی (۰/۲۵)؛ جمله «پژمردگی و دلتنگی او را در غیبت شمس دیده بودند» بعد از پیوند وابسته‌ساز «که» آمده و جمله وابسته است: پژمردگی او - دلتنگی او - غیبت شمس

نکته

در شمارش ترکیب‌های وصفی و اضافی، صفت‌ها و مضاف‌الیه‌های معطوف را هم به حساب می‌آوریم.

د) مضاف‌الیه (۰/۲۵) مولانا، عذر آن‌ها را پذیرفت.

- ۷ الف) نادرست (۰/۲۵)؛ در این عبارت، دو گروه اسمی نقش تبعی «بدل» دارد: (۱) پیرترین و جوان‌ترین شاعر زبان فارسی (۲) معلّم اول
- ب) درست (۰/۲۵)؛ فعل «دارد» به قرینه لفظی حذف شده است: ... هم هیبت یک آموزگار را دارد و هم مهر یک پرستار [را دارد]، چشم عقاب و لطافت کبوتر [را دارد] ...
- ج) درست (۰/۲۵)؛ نقش هر دو کلمه مشخص‌شده در عبارت سؤال و هم‌چنین کلمه مشخص‌شده در عبارت «ج»، مفعول است.

۸ «دو» ترکیب وصفی (۰/۲۵) «یک روی» - «روی دیگر»

توجه: دقت داشته باشید که واژه «زشت» گروه مستقل مسندی است و جزء گروه «روی زندگی» محسوب نمی‌شود. کلمه «آن» ضمیر اشاره، هسته و متمم است و ارتباطی به کلمه «پناه» ندارد.

۹ تضاد (۰/۲۵)

آرایه‌های بیت:

حس آمیزی: ترانه‌های شیرین - بهانه‌های زّین / استعاره: «مه» استعاره از «یار زیبارو» / کنایه: «خوش‌لقا» کنایه از زیبارو / واج‌آرایی: صامت «خ» و مصوّت کوتاه «پ»

توجه: در ترکیب «بهانه‌های زّین، بهانه یک مفهوم ذهنی و نهانی است که با «زّین» (مربوط به حش بینایی) آمیخته شده و حس آمیزی خلق کرده است.

۱۰ الف) اضافه تشبیهی (۰/۲۵)؛ (مشبّه: عشق / مشبّه‌به: کشتی)

ب) متناقض‌نما (تناقض یا پارادوکس) (۰/۲۵)

۱۱ الف) دایره (۰/۲۵)؛ مسائل روزمره و مذهبیتات (مشبّه) به دایره (مشبّه‌به) مانده‌شده است.

ب) واج‌آرایی یا نغمه حروف (۰/۲۵) ج) تضمین (۰/۲۵)

محَمَّد رضا شفیعی کدکنی قسمت مشخص‌شده را - که مصرعی از مولوی است - در سروده خود تضمین کرده است.

بیت کامل مولوی:

رو سر بنه به بالین تنها مرا رها کن

ترکِ مَنِ خرابِ شبگرد مبتلا کن

۱۲ گزینه ۱ (۰/۲۵)؛ سعدی در عبارت گزینه (۱)، مجاز از آثار (نوشته‌ها و سروده‌های) سعدی است.

۱۳ اقامت کند (۰/۲۵)؛ «ریشه‌دواندن» کنایه از ماندن و جای‌گیرشدن در جایی است.

۱۴ اسرارنامه (۰/۲۵)

۱۵ اسرار التّوحید (۰/۲۵)

بررسی سایر آثار: منطق‌الطّیر: عطار نیشابوری / زندگانی جلال‌الدین محمد، مشهور به مولوی: بدیع‌الزمان فروزانفر / روزها: دکتر محمّدعلی اسلامی ندوشن

۱۶ بازگشت به اصل و جایگاه حقیقی (عالم معنا) (۰/۲۵)

۱۷ گزینه ۲ (۰/۲۵)

مولوی در این بیت به معاد و حیات پس از مرگ اشاره می‌کند و می‌گوید: چرا باید شک کرد که انسان پس از مرگ، دوباره زنده نمی‌شود، وقتی هر دانه‌ای که فرومی‌رود سبز می‌شود و می‌روید؟ پس در واقع، انسان هم با مرگ نابود نمی‌شود و رشد و حیات دیگری را در آن جهان آغاز می‌کند. ○ مفهوم بیت گزینه ۱ «۱»، درمان‌ناپذیری درد عشق است.

۱۸ الف) سهل‌ممتنع بودن (۰/۲۵)؛ این مطلب که هیچ‌کس نتوانسته است مثل سعدی سخن بگوید و در عین حال نظیر حرف زدن او را در هر جابش‌نویم، نشانگر ویژگی سهل‌ممتنع بودن کلام اوست؛ یعنی مثل او سخن گفتن به نظر آسان است، آحاد عمل نمی‌توان مثل او سخن گفت. ب) ذوق و شیفتگی (۰/۲۵)؛ «از فرط هیجان لگه‌دویدن» دلالت بر ذوق و شوق و شیفتگی گوینده دارد.

ج) تقدیرگرایی (۰/۲۵)؛ تقدیرگرایی به این معناست که اتفاقات و حوادث روزگار، در حیطه تدبیر و اراده نیست و عامل همه وقایع روزگار و زندگی ما، خداوند است (العبد یدتّر و الله یقَدّر).

۱۹ الف) درست (۰/۲۵)؛ عبارت مربوط به درس و آیه قرآن، هر دو به مفهوم «نرم‌خویی و مهربانی و مدارا حتی با دشمنان» اشاره دارند.

ب) نادرست (۰/۲۵)؛ این عبارت کنایه از این است که گنجایش مغزم زیاد می‌شد و بر وسعت اطلاعات و آگاهی من افزوده می‌گشت.

۲۰ بیت و حکایت (یا: ابیات و حکایات) (۰/۲۵)

۲۱ الف) ما به سوی آسمان (عالم بالا و معنا) سفر می‌کنیم (۰/۲۵)؛ چه کسی قصد سیر و گشت‌وگذار در عالم بالا را دارد؟ (۰/۲۵)

ب) اگر گرفتار دام شیطان (هوا و هوس) شوی (۰/۲۵) افسوس خوردن دارد. (۰/۲۵) (یا: به حال کسی باید افسوس خورد که اسیر دام هوا و هوس گشته است).

ج) بدون اندیشه قبلی از امیر معزّی تقلید کنید... (۰/۲۵)

د) بر من خُرده و ایراد نگیر، مرا بازخواست مکن. (۰/۲۵)

ه) با احتیاط و ملاحظه قدم برداشتن در عرصه ادبیات (۰/۲۵)

و) در خدمت شمس، شاگردی کرد. (۰/۲۵)